

Openbare Basisschool De Dapper: meer dan een school

Schoolgids 2014-2018

Amsterdam, november 2013

Inhoudsopgave

Inleiding

Buurtschool De Dapper: meer dan een school	4
--	---

De school

Huisvesting	5
Bevoegd gezag	6
Organisatie van het onderwijs	6
Samenstelling schoolbevolking	7
Schooltijden	7
Buitenschoolse opvang	7

<i>Een gesprek met Frances Rijkenberg over het belang van basisvaardigheden</i>	8
---	---

Waar de school voor staat

Karakter van de school	8
Kwaliteit en professionaliteit	9
Algemene visie op onderwijs	9
Organisatie binnen school	9
Huiswerk	11
Veilig schoolklimaat	11
Klachtenregeling en vertrouwenspersoon	11

Inhoud onderwijs

Globale omschrijving kerndoelen	12
Vier pijlers	12
Verrijkend aanbod op De Dapper	12
Actief burgerschap	13
Mediawijsheid, digitale talentontwikkeling en gebruik van ICT	14

<i>Een gesprek met Lies Ravesloot over culturele talentontwikkeling</i>	14
---	----

Leerbehoeften op maat

Interne Begeleiding	15
Een jaar extra	16
De Ouder- en Kindadviseur	16
Weer Samen Naar School	16
Nieuwe Wet Passend Onderwijs	17

Actieve Ouderbetrokkenheid

Hulp in-en-om de klas	18
Oudercommissie	19
Ouderbijdragen	19
Medezeggenschapsraad	19

<i>Een gesprek met Ro Juthan over sport op OBS De Dapper</i>	19
--	----

Resultaten van de school

Controle op leerprestaties en vorderingen	20
Uitstroomgegevens	25
Open dagen VO en aanmelding	26

<i>Een gesprek met Klaas de Roij over ICT talentontwikkeling</i>	26
--	----

Dapper ABC	27
-------------------	----

Bijlagen

Vakanties 2013-2014
Groepsindeling 2013-2014
Adressen

Buurtschool De Dapper: meer dan een school

Voor u ligt onze schoolgids, bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in onze openbare basisschool De Dapper. Wij hebben onze eigen kwaliteiten, eigen werkwijze, identiteit en sfeer. Met deze gids, maar ook via onze website en door een bezoek aan onze school, krijgt u daarvan een goed beeld.

Verschillende generaties uit de Dapperbuurt bezochten onze school. Buurtbewoners voelen zich hier welkom en thuis. De onderlinge verbondenheid tussen ouders, maar ook tussen ouders en leerkrachten is groot. De Dapper is dan ook meer dan een school. We vervullen ook een buurtfunctie omdat het gebouw extra faciliteiten biedt zoals een theater en een sportzaal, waar de buurt gebruik van maakt.

Op OBS De Dapper bieden we op de eerste plaats gedegen taal, lees- en rekenonderwijs. Daarnaast hebben we in het bijzonder aandacht voor de stimulering en ontwikkeling van sport-, culturele-, en digitale talenten van kinderen. Ons onderwijs berust op deze vier pijlers. In deze gids leest u daar meer over in het hoofdstuk Inhoud onderwijs.

Verder vindt u in deze gids praktische informatie over onze school, de ruimtes, schooltijden, opvang enzovoorts. En u leest over onze uitgangspunten en ons lesprogramma.

Wij hopen dat u deze schoolgids met plezier leest en enthousiast wordt over wat we hier doen en voor uw kind(eren) kunnen betekenen. Als u vragen heeft, dan bent u uiteraard altijd van harte welkom.

Wie was Dapper?

Olfert Dapper werd in 1636 geboren in Amsterdam. Hij werd bekend omdat hij veel boeken schreef over allerlei landen, net als Casparus Commelin, naar wie de school vroeger genoemd was. Dapper schreef boeken over Afrika, Indië, China en Japan. Veel van zijn werk is vertaald in het Engels, Frans en Duits. Bijzonder is dat zijn boeken niet gebaseerd waren op eigen ervaringen, want hij ging zelf nooit op reis... Wel had hij veel over die landen gelezen. Olfert Dapper stierf in 1689.

De school

Huisvesting

Ons schoolgebouw is in 1987 officieel geopend en als gebruikers vinden wij het nog steeds een mooi en bijzonder gebouw. Het bijzondere is dat alle achttien lokalen rondom gemeenschappelijke ruimtes zijn gebouwd.

Kernen

Deze gemeenschappelijke ruimtes noemen wij 'kernen'. Elke kern heeft een eigen naam. Rondom bijna alle kernen hebben de groepen naast elkaar les, zodat de leerlingen uit verschillende groepen goed kunnen samenwerken.

In de gemeenschappelijke ruimtes werken de kinderen uit de groepen aan allerlei opdrachten. Zo leren de kinderen elkaar kennen en rekening met elkaar te houden. Ook worden de kernen gebruikt voor groepslessen, als ruimte waar sommige kinderen extra hulp kunnen krijgen en om in te spelen. In de kernen staan computers waar de kinderen tijdens de lessen gebruik van kunnen maken.

Aula

De aula is de belangrijkste ontmoetingsplek is voor kinderen, ouders en leerkrachten. Een bijzondere ruimte die voor diverse activiteiten wordt gebruikt, zoals het Sinterklaasfeest, de afscheidsavond, en voorstellingen. In de aula staan ook computers die de kinderen kunnen gebruiken tijdens en na de lessen. De aula grenst met een grote schuifwand aan het Muiderpoorttheater. Daardoor kunnen we gebruik maken van de mogelijkheden van het theater. Dat doen wij onder meer tijdens de afscheidsavond van de groepen acht.

Sportzaal

De Dapper heeft een ruime sportzaal die is voorzien van de modernste toestellen. Hiervan maken ook de buurt en vele sportclubs na schooltijd gebruik. De kinderen sporten hier met veel plezier. In de kleedkamers zijn douches, zodat ze na de gymlessen kunnen douchen. Daarnaast zijn er twee speellokale in De Dapper, voor de gymlessen en beweegactiviteiten van de kleuters en peuters.

Ouderkamer

De Dapper heeft een ouderkamer, waar ouders elkaar kunnen ontmoeten en/of waar zij informatiebijeenkomsten kunnen bijwonen of cursussen kunnen volgen.

Een goed onderhouden leeromgeving vinden wij belangrijk. Daarom zorgen we er samen met ouders, kinderen en buurtbewoners voor dat De Dapper voor iedereen een prettige en opgeruimde plek is.

Bevoegd gezag

Onze school maakt deel uit van de Stichting Samen Tussen Amstel en IJ (www.staij.nl).

Onderdeel van deze stichting zijn twintig basisscholen voor openbaar onderwijs en één school voor speciaal basisonderwijs in de stadsdelen Zeeburg en Oost/Watergraafsmeer. De stichting stelt zich tot doel: waarborging en stimulering van kwalitatief goed, eigentijds, basisonderwijs voor iedereen. Onderwijs waar kinderen actief bij betrokken zijn en met veel aandacht voor samen leven en werken.

De dagelijkse leiding van de organisatie is in handen van een algemeen directeur van de Stichting Samen Tussen Amstel en IJ. Hij voert tevens het bevoegd gezag van de scholen waar meer dan 600 professionals onderwijs verzorgen voor ruim 5800 leerlingen.

De stichting wordt ondersteund door een stafbureau met medewerkers huisvesting, personeel en organisatie, secretariaat en managementondersteuning. Per school is een schooldirecteur aangesteld die integraal verantwoordelijk is voor de betreffende school.

De stichting heeft een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Daarnaast heeft iedere school binnen de stichting een eigen medezeggenschapsraad (MR). Meer informatie over de MR van OBS De Dapper vindt u in hoofdstuk Actieve Ouderbetrokkenheid verderop in deze gids. Voor contactgegevens van STAIJ zie de adressenlijst achterin de schoolgids.

Organisatie van het onderwijs

Jaarklassen/combinatieklassen

Afhankelijk van het aantal kinderen in een jaargroep, bekijken we hoe we de groepen het beste kunnen samenstellen. In principe werken we volgens het leerstofjaarklassensysteem; we werken zoveel mogelijk met homogene groepen. Dat betekent één leerjaar per groep. Waar nodig combineren we jaargroepen, waardoor er combinatieklassen ontstaan. In de groepen 1-2 is dat standaard. Zo wennen de kinderen al snel aan het principe 'leren van elkaar'. In de bijlage groepsindeling vindt u een overzicht van de groepen in het huidige schooljaar.

Individuele begeleiding

Op De Dapper geven we waar nodig individuele begeleiding aan kinderen, want ieder kind heeft recht op passend onderwijs. Deze individuele begeleiding wordt gegeven door de eigen leerkracht tijdens de les als de kinderen zelfstandig aan het werk zijn. En/of door leerkrachten/onderwijs-assistenten van een andere groep.

Kinderen met een speciale leer- of ondersteuningsbehoefte kunnen op sommige momenten worden begeleid door een remedial teacher, een ambulant begeleider of een leerkracht met expertise op een bepaald gebied. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld van deze vormen

van extra begeleiding.

Speciale ruimten voor individuele begeleiding

In het gebouw zijn veel aparte plekken gecreëerd om kinderen individueel te begeleiden als dat nodig is. Zo kunnen we gebruik maken van de verschillende kernen. Als de begeleiding meer concentratie en rust vraagt, kunnen we uitwijken naar diverse andere ruimtes.

Samenstelling schoolbevolking

Leerlingen

Op onze school zitten momenteel 240 kinderen (2013, red.) in de leeftijd van vier tot en met twaalf jaar. Onze school wordt bezocht door kinderen met verschillende culturele achtergronden, godsdiensten en levensbeschouwingen. Wij zijn een buurtschool en zien graag dat alle kinderen uit de buurt hun basisschoolperiode op De Dapper doorbrengen. Zo ontmoeten buurtgenootjes met diverse achtergronden elkaar op een natuurlijke manier in een vertrouwde omgeving.

Medewerkers

Op onze school werken zo'n vijftientwintig medewerkers aan goed onderwijs. De algemene leiding is in handen van de directie. Veel leerkrachten werken een deel van de week, variërend van één tot en met vier dagen. Daardoor worden de meeste groepen door twee leerkrachten geleid. De leerkrachten hebben naast hun dagelijkse lesvoorbereidende en onderwijstaken ook andere taken, zoals het vormgeven van onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen en de organisatie van aparte projecten en activiteiten. Ook beschikken we over een vakdocent bewegingsonderwijs, een vakdocent beeldende vorming en twee intern begeleiders. Daarnaast werkt op De Dapper een administratief medewerkster/conciërge.

Goed onderwijs verzorgen kun je niet alleen; we hebben goed contact met collega-scholen en externe deskundigen die ons kunnen ondersteunen bij het vormgeven van ons onderwijs.

Schooltijden

Sinds schooljaar 2013-2014 werken we met een continuooster. Dit houdt in dat alle groepen van maandag tot en met vrijdag les hebben van 8.30 uur tot 14.00 uur. Om op tijd te kunnen beginnen gaan de schooldeuren om 8.15 uur open.

Rond 12.00 uur hebben de kinderen een grote pauze van een half uur. Daarin wordt gegeten en gespeeld. We gaan naar buiten als het weer het toelaat. In de ochtenden krijgen de kinderen de gelegenheid om hun tussendoortje te nuttigen. Een paar keer per week gaan de groepen naar buiten om te bewegen.

Buitenschoolse opvang

In de buurt van de school zijn verschillende partners die naschoolse opvang aanbieden. De meeste kinderen die gebruik maken van deze opvang gaan naar Mikado. Zij is al jaren een vaste partner van De Dapper. Ook tijdens studiedagen, als de kinderen vrij zijn, kunt u van de diensten van Mikado gebruik maken. Voor meer informatie over Mikado kunt u met hen contact opnemen (zie adressenlijst achterin de schoolgids).

Een gesprek met Frances Rijkenberg over het belang van basisvaardigheden

‘Met basisvaardigheden leg je het fundament’

Frances Rijkenberg is leerkracht op OBS De Dapper. De nadruk ligt op de ontwikkeling van basisvaardigheden als taal en rekenen.

‘We werken met gedegen methodes op het gebied van begrijpend en technisch lezen, rekenen en de zaakvakken zoals aardrijkskunde, biologie en geschiedenis. Een bewuste keuze want met een goede beheersing van de basisvaardigheden leg je volgens ons het fundament. Daarmee kan een kind vol vertrouwen de toekomst tegemoet. Om die basisvaardigheden goed te leren, heeft een kind behalve passende leermethodes ook structuur nodig. En die bieden we met leefregels, vaste pauzemomenten en professionele begeleiding.

Bij de kleuters beginnen we met taalontwikkeling. Daarvoor gebruiken we de methode *Ik en Ko*. Deze methode is gericht op vergroting van de taalvaardigheid, een eerste stap op het gebied van cijferbegrip en de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. In groep 3 staat technisch lezen centraal. Van groep 4 tot en met 8 is het aanbod breder met methodes die goed aansluiten bij de belevingswereld van kinderen zoals *Nieuws uit de Natuur*.

Daarnaast proberen we op De Dapper de relatie tussen theorie en praktijk te leggen. In de Kinderraad leren kinderen bijvoorbeeld notulen schrijven en zelf ideeën ontwikkelen. Zo is de Kinderraad betrokken geweest bij de renovatie van het schoolplein en hebben ze het idee voor een bord verboden honden te laten poepen bedacht en uitgevoerd.’

Waar de school voor staat

Karakter van de school

De Dapper is een openbare school. Dit houdt in dat er openbaar onderwijs wordt gegeven met respect voor ieders godsdienst of levensovertuiging. De Dapper is dan ook toegankelijk voor alle kinderen, ongeacht geloof, levensovertuiging of welk onderscheid dan ook.

Wij willen dat uw kind elke dag met plezier naar school gaat en veel leert. Wij werken aan een goede sfeer waarin kinderen, ouders en medewerkers zich thuis voelen: De Dapper als veilige en vertrouwde plek voor iedereen.

Wij doen dit door duidelijke structuur, rust en regelmaat te bieden. Dat betekent dat we met elkaar regels en afspraken maken. Bijvoorbeeld over hoe je je op de kernen en in de rest van het gebouw gedraagt en over hoe we met elkaar omgaan. Er is op deze manier voor ieder kind voldoende ruimte en aandacht.

Ons onderwijs gaat mee met de vernieuwde inzichten in het onderwijs. We blijven echter kritisch bij verandering, we behouden graag het goede.

De kerndoelen die de overheid stelt, zijn voor ons de richtlijn van ons onderwijs. De methodes die wij gebruiken, zijn daarop afgestemd. Wij hebben aandacht voor kinderen die moeite hebben met leren en voor kinderen die daar juist goed in zijn.

We verwachten van de ouders dat zij een belangrijke stimulerende rol spelen en samen met ons hun kind zo optimaal mogelijk begeleiden.

Kwaliteit en professionaliteit

Iedereen leert elke dag. Ook de medewerkers van De Dapper. Gedurende het schooljaar plannen we verschillende gezamenlijke scholingsmomenten in de vorm van vergaderingen na lestijd en studiedagen waarop de kinderen een lesvrije dag hebben. Ook volgen de medewerkers individuele scholing en/of coaching.

We werken op De Dapper Opbrengstgericht. Dat is een onderwijsmethodiek gericht op planmatig werken. Concreet houdt dat in: bewust nadenken over wat de school aan groepen kinderen of individuele kinderen aanbiedt, dat vastleggen in groepsplannen, duidelijke doelen stellen en de vorderingen van de kinderen systematisch volgen en vastleggen. Een goed voorbeeld hiervan is een gedifferentieerder aanbod afgestemd op de groep en het kind. Zoals in kleinere groepen of individueel aan taal- of sociale vaardigheden werken. Dit sluit aan op de Wet voor Passend Onderwijs (zie hoofdstuk Leerbehoeften op Maat).

Algemene visie op onderwijs

De Dapper is een kleurrijke school in een kleurrijke buurt. Als buurtschool bieden wij veelzijdig onderwijs in een rijke leeromgeving. Wij vinden het belangrijk dat onze kinderen zich ontwikkelen tot burgers die verantwoordelijkheid kunnen, durven en willen dragen en nemen.

Verantwoordelijkheid voor zichzelf en hun omgeving.

Ons motto is: 'Leren doe je met elkaar'. Hiervoor doen we een beroep op iedereen: alle kinderen, ouders en medewerkers van De Dapper dragen samen bij aan een veelzijdige leeromgeving waarin onze kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Een veilige omgeving is hiervoor een voorwaarde. We vragen dan ook aan iedereen om positief voorbeeldgedrag te vertonen, in iedere situatie. Daar leren de kinderen het meest van; goed voorbeeld doet goed volgen.

Verder werken we op De Dapper resultaatgericht aan kennisvermeerdering en aan de ontwikkeling van een eigen persoonlijkheid. In een prikkelende leeromgeving werken de leerlingen zelfstandig. In hun ontwikkeling stimuleren we leerlingen vanaf vier jaar om al hun talenten te verkennen en te benutten, zodat ze kunnen uitgroeien tot evenwichtige persoonlijkheden.

Alles is erop gericht dat leerlingen onze school verlaten als jonge persoonlijkheden met voldoende intellectuele bagage om zich in het voortgezet onderwijs verder te kunnen ontwikkelen. Na acht jaar onderwijs op De Dapper zijn onze leerlingen gegroeid van een kleuter naar een tiener die zich bewust is van zijn omgeving en die zelfstandig kan denken, relaties kan aangaan, samen kan werken, verantwoordelijkheid kan dragen en zelf problemen kan oplossen.

Organisatie binnen de school

Indeling groepen en leeractiviteiten

Op dit moment zijn er twee kleutergroepen, waarin kinderen uit groep 1 - de jongste kleuters - en kinderen uit groep 2 - de oudste kleuters - zitten. In deze groepen leren de kinderen basisvaardigheden die nodig zijn om te kunnen starten in groep 3. Er wordt gewerkt aan de taal- en rekenvaardigheden, de sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling door middel van maandelijkse thema's.

In de groepen 3 tot en met 8 werken de kinderen aan de kerndoelen die vastgesteld zijn voor de betreffende leerjaren (zie ook hoofdstuk Inhoud Onderwijs). Ook in deze groepen gaat veel aandacht uit naar de basisvaardigheden zoals taal, lezen en rekenen. Voor alle vakken worden methodes gebruikt, als leidraad om de leerdoelen te halen.

Vroege voorschoolse educatie (VVE)

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is onderwijs voor peuters en kleuters met een taalachterstand. Voorschoolse educatie is bedoeld voor peuters van 2,5 en 3 jaar en wordt aangeboden op de peuterspeelzaal. Vroegschoolse educatie is bedoeld voor groep 1 en 2 van de basisschool.

Op onze locatie is een voorschool aanwezig, Voorschool De Dapper, die sinds 2012 ook bij ons in het gebouw is gehuisvest. Deze voorschool wordt geleid door [Dynamo](#). Voorschool De Dapper is peuteropvang (een peuterspeelzaal) waar extra nadruk ligt op de ontwikkeling van kinderen. Een voorschool werkt met een extra leidster per groep. Alle leidsters hebben een speciale opleiding gevolgd, waardoor ze kinderen beter kunnen stimuleren en ondersteunen op het gebied van bijvoorbeeld taal en sociale vaardigheden.

Het programma dat op voorscholen wordt aangeboden, sluit direct aan op het programma in groep 1 en 2 van de basisschool waar de voorschool aan verbonden is. Zo werken zij met 'Puk en Ko', dat aansluit bij de methode 'Ik en Ko' waarmee de kleuters werken.

De peuters gaan vier ochtenden of vier middagen per week naar de peuterspeelzaal. Zo kan uw kind alvast wennen aan de basisschool en spelenderwijs werken aan vaardigheden op het gebied van taal, sociale- en motorische ontwikkeling.

Voor meer informatie zie de website van Dynamo (www.dynamo-amsterdam.nl)

Bij Voor- en vroegschoolse educatie speelt u als ouder ook een belangrijke rol.

Aan het begin van elk nieuw thema worden alle ouders uitgenodigd. U krijgt dan te horen wat we gaan behandelen rondom dit thema en wat u thuis zelf kunt doen met uw kind.

De kinderraad

Op De Dapper is een kinderraad actief. De kinderraad is samengesteld uit kinderen uit de groepen 3 tot en met 8. Door te stemmen kiest elke groep een leerling die de groep vertegenwoordigt in de kinderraad. De kinderen zitten zelf de vergadering voor en maken zelf de notulen. Een leerkracht begeleidt de vergadering als dat nodig is. In de kinderraad worden zaken

besproken en misschien opgelost waar de kinderen op school tegenaan lopen. Ook wisselen ze nieuwe ideeën uit, die soms uitgevoerd kunnen worden. De raad komt ongeveer elke zes weken bij elkaar.

Huiswerk

In de groepen 3 tot en met 6 krijgen de kinderen in een opbouwend schema over het jaar heen huiswerk mee om langzaam aan het fenomeen huiswerk te wennen. Meer informatie hierover ontvangt u tijdens de jaarlijkse informatieavond in de groep van uw kind.

Veilig schoolklimaat

Een kind leert vooral als het zich veilig en geaccepteerd voelt en als het onderwijs aansluit op wat het kind al kan. Aan deze voorwaarden werken wij dagelijks. Het leerproces van kinderen verloopt soepeler als zij zich goed voelen in de groep en als zij betrokken zijn bij de lesstof. Daarom besteden we veel aandacht aan de wijze van omgang met elkaar. Hoe krijg ik vrienden/vriendinnen, op welke wijze kan een conflict worden opgelost. Met de kinderen bespreken we leefregels om het aangenaam met elkaar te hebben op school. Maar ook leren we de kinderen bijvoorbeeld hoe ze om moeten gaan met spullen in de klas.

Wij leven in een multiculturele samenleving. Dit houdt in dat verschillende groepen uit onze samenleving hun eigen cultuur hebben. Ook onze schoolbevolking is multicultureel. Dit vraagt aandacht voor een goed en veilig klimaat voor alle leerlingen, waarbij respect voor elkaar een voorwaarde is. Daarom besteden we in het begin van het jaar veel aandacht aan positieve groepsvorming. En gedurende het jaar houden we de dialoog in de groep open. Als een leerkracht verandering in gedrag of houding van de leerlingen ten opzichte van elkaar constateert, wordt daar op klassenniveau direct aandacht voor gevraagd. Deze voortdurende dialoog en de mogelijkheid daartoe, moet aan alle kinderen voldoende veiligheid en geborgenheid bieden.

Klachtenregeling en vertrouwenspersoon

Met eventuele klachten over de gang van zaken op school of in de groep van uw kind, kunt u terecht bij de leerkracht van de groep of bij de directie. Ook via de leden van de MR kunt u klachten naar voren brengen.

In de meeste gevallen zal er een oplossing gevonden worden. Mocht dit echter niet lukken, dan kunt u contact opnemen met ons schoolbestuur.

De Stichting Samen Tussen Amstel en IJ heeft een protocol voor het omgaan met klachten. Dit staat beschreven in de klachtenregeling zie: <http://www.samentussenamstelenij.nl/de-ouders/> In bepaalde gevallen kunt u zich wenden tot de klachtencommissie. De stichting is aangesloten bij de landelijke klachtencommissie van de Vereniging van Openbare Scholen (voor het adres zie achterin deze schoolgids).

Contactpersonen/vertrouwenspersoon

De namen van onze contactpersonen en vertrouwenspersoon kunnen per jaar verschillen.

Daarom vindt u deze gegevens in de bijlagen op de schoolgids die u jaarlijks aan het begin van het schooljaar krijgt uitgereikt.

De contactpersonen geven ouders advies bij ernstige klachten bijvoorbeeld over seksuele intimidatie, verwaarlozing, kindermishandeling en pesten. Een andere mogelijkheid is contact opnemen met de externe vertrouwenspersoon van de GGD.

Inhoud onderwijs

Globale omschrijving kerndoelen

Basisscholen werken met kerndoelen die worden voorgeschreven door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Kerndoelen geven aan wat leerlingen aan het eind van de basisschool per leergebied moeten kennen en kunnen. Ofwel, ze beschrijven de kern van de leerstof. Scholen zijn vrij om daaromheen andere leerstof aan te bieden die bijdraagt aan het bereiken van de kerndoelen. Er zijn 58 kerndoelen, verdeeld over zeven leergebieden (zie ook het kerndoelenboekje op <http://www.slo.nl/primair/kerndoelen/Kerndoelenboekje.pdf/>)

Vier pijlers

OBS De Dapper biedt op de eerste plaats uiteraard gedegen taal- en rekenonderwijs. Daarnaast richt zij zich in het bijzonder op sport-, culturele- en digitale talentontwikkeling van kinderen (zie hiervoor ook de interviews met Frances Rijkenberg (basisvaardigheden als fundament pagina 8) Lies Ravesloot (beeldende vorming, pagina 14), Ro Juthan (sport, pagina 20) en Klaas de Roij (ICT, pagina 24).

Verrijkend aanbod op De Dapper

Activiteiten

Op De Dapper willen we kinderen voldoende bagage meegeven voor de toekomst. Dat doen we door kinderen een breed scala aan activiteiten te bieden op het gebied van sport, cultuur en digitale talentontwikkeling. We organiseren veel activiteiten binnen en buiten schooltijd. Zo leren de kinderen met veel plezier en spelenderwijs.

Binnen schooltijd

Alle leerlingen doen meerdere keren per jaar mee aan projecten cultuureducatie. Dat zijn vaak projecten van bijvoorbeeld De Rode Loper, De Krakeling, Het Tropenmuseum of De Hermitage. Daarnaast zijn er specifieke activiteiten per groep. Zo gaan de groepen 1 en 2 gaan een keer naar Artis.

De groepen 3 en 4 bezoeken regelmatig de bibliotheek. De groepen 5 hebben elke week schoolzwemmen. De kinderen die nog niet kunnen zwemmen, krijgen zo de kans om een diploma te halen. De groepen 6 en 7 gaan naar de schooltuinen en leren bijvoorbeeld groenten verbouwen. De groepen 7 en 8 doen mee aan museumlessen in diverse musea in Amsterdam. En natuurlijk gaat elke groep op schoolreisje om het jaar feestelijk af te sluiten. Met de bus bezoeken we dan een attractiepark.

Buiten schooltijd

Na schooltijd kunnen de kinderen meedoen aan activiteiten en sport. Zo is er de Talententent van welzijnsinstelling Dynamo. Deze verzorgt verschillende activiteiten op en om school. De kinderen kunnen meedoen aan sport-, spel-, techniek- en kunstactiviteiten. Er zijn ook andere aanbieders van activiteiten.

Kinderen uit de midden- en bovenbouw kunnen meedoen aan schoolvoetbal. Dit is een toernooi waaraan scholen uit heel Amsterdam meedoen.

Voor de kinderen uit de bovenbouw hebben wij één keer per week het mentorproject. Dit project bereidt de kinderen voor op de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. We zien graag dat deze activiteiten tijdens schooltijd al onder de aandacht gebracht worden, zodat de kinderen goed weten wat er allemaal aangeboden wordt.

Bewegingsonderwijs

De Dapper onderscheidt zich van andere scholen met haar speciale bewegingsonderwijs. We hebben een grote sportzaal. Alle kinderen krijgen twee keer per week gym. Ingehuurde docenten verzorgen bijzondere sportlessen binnen de reguliere gymlessen. En op vrijdagmiddag is er extra beweging voor kinderen die dat nodig hebben. Verder geeft de vakleerkracht binnen schooltijd MRT (Motorisch Remedial Teaching)

Het bewegingsonderwijs van De Dapper wordt ondersteund door Jump-in van de GGD. Jump-in implementeert onder andere een gezonde leefstijl bij ons op school. Jump-in meet en weegt alle leerlingen en draagt zorg voor leerlingen met overgewicht.

Sportdag en Dapperloop

Ook wordt er voor de hele school elk jaar een sportdag georganiseerd. Afhankelijk van het weer buiten op de sportvelden van TOG of binnen in de Sportzaal. Verder doen de kinderen mee aan de jaarlijkse duurloop in het Oosterpark; de Dapperloop genaamd.

Actief burgerschap

Socialisatie is een van de hoofdfuncties van het onderwijs: leerlingen voorbereiden op hun deelname aan de maatschappij. We betrekken onze kinderen zo actief mogelijk bij zaken die er spelen in de samenleving bijvoorbeeld door hen goede doelen acties te laten organiseren. Ook gaan we tijdens lessen met elkaar in debat over actuele onderwerpen. Zo leren de leerlingen hun eigen mening geven en die van anderen te respecteren.

Er is aandacht voor concrete vragen zoals: moet je het altijd met elkaar eens zijn? Op die manier leren zij gedachten te ordenen en argumenten aan te dragen. En er is aandacht voor elkaars culturen in de lessen. We willen de kinderen opleiden tot actieve burgers. Daarbij gaat het erom dat zij van jongs af aan leren om hun verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en hun omgeving.

Mediawijsheid, digitale talentontwikkeling en gebruik van ICT

Wij willen jonge kinderen de kans geven om hun digitale talenten al vroeg te ontdekken en uit te bouwen. Zo wordt de kans vergroot dat zij deze talenten later benutten, wellicht in een baan in de ICT.

OBS De Dapper wil ICT als leermiddel in iedere jaargroep optimaal inzetten en benutten. In de klassen, in de kernen en in de aula staan computers. De leerlingen werken hierop zelfstandig, ter ondersteuning bij verschillende vakken zoals rekenen, taal en aardrijkskunde.

We laten alle leerlingen kennismaken met een aantal creatieve digitale mogelijkheden. Zo kunnen ze bestaande apps, sites en programma's uitproberen die creatief en logisch denken stimuleren en samenwerking bevorderen. Vaardigheden die onmisbaar zijn voor hun toekomst.

Daarnaast besteden we veel aandacht aan het leren zoeken en selecteren van de juiste informatie op het internet. Zodat de leerlingen betrouwbare en onbetrouwbare informatie weten te scheiden.

Een gesprek met Lies Ravesloot over culturele talentontwikkeling

Kinderen moeten hun talenten van jongs af aan ontwikkelen

Lies Ravesloot geeft beeldende vorming op OBS De Dapper. Eens per twee weken krijgen de kinderen uit groep 3 tot en met 8 les.

'Wat is kunst en hoe kun je naar een kunstwerk kijken? Dat probeer ik kinderen stapje voor stapje bij te brengen. Ze leren met een open mind naar kunst kijken, hun eigen mening vormen en geven. Ook is er aandacht voor technieken, kleuren en vormen. Zo laat ik ze bijvoorbeeld het werk van kunstenaars als Keith Haring, Malevich of Miro zien. Daarna leren de stijlelementen van de kunstenaars beschrijven. Bijvoorbeeld Haring werkt zonder gezichten, gebruikt maar vier kleuren en vertelt altijd een miniverhaaltje in zijn schilderij. Vervolgens gaan ze daarmee zelf aan de slag: schilderen zoals Haring, Malevich of Miro. De werkstukken worden tentoongesteld in de aula en dat levert veel positieve reacties op. Met groep 5 en 6 bezoeken we ook ieder jaar een tentoonstelling en het kinderatelier in de Hermitage. Behalve beeldende vorming zijn we gestart met muzieklessen voor groep 3 en 4 in samenwerking met de muziekschool. Deze muzieklessen worden uitgebreid naar alle groepen. Muziek en beeldende vorming zijn een vast onderdeel van het onderwijs-programma. Daarnaast organiseren we losse projecten op het gebied van theater, dans, fotografie en muziek samen met de Rode Loper.

Bij elke groep zie ik door de jaren heen een duidelijke ontwikkeling in de talenten van kinderen. Ze raken losser van geijkte patronen, ze worden beter, leren technieken en worden zelfverzekerder. Op De Dapper zijn we ervan overtuigd dat kinderen hun talenten van jongs af aan moeten ontwikkelen.'

Leerbehoeften op maat

De intern begeleiders zijn actief op drie niveaus: de zorg in de klas, de zorg in de school en de bovenschoolse zorg. Op elk van deze drie terreinen hebben de intern begeleiders verschillende taken en activiteiten.

Interne Begeleiding (IB)

Zorg in de klas

Goed onderwijs begint met het goed kunnen omgaan met verschillen tussen kinderen. Het is aan de leerkracht om daar voor alle kinderen in de klas een goede vorm in te vinden. De intern begeleider ondersteunt de leerkracht hierbij. Voorbeelden van vormen zijn:

- didactisch en pedagogisch handelen (de manier waarop we met kinderen omgaan en lesgeven);
- klassenmanagement (de lessen lopen soepel in elkaar over en er is maximaal gebruik van de onderwijstijd);
- de ontwikkeling van 'partnerschap' met ouders (goede samenwerking tussen kind, ouder en leerkracht levert de beste resultaten voor het kind);
- formuleren van onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van een leerling en handelingsvragen van de leerkracht;
- werken met individuele en groepsplannen (opstellen, uitvoeren en evalueren) en
- omgaan met specifiek gedrag;
- verwerken van adviezen van de hulpverlening in handelingsplannen;
- omgaan met professionals in de klas (zoals remedial teacher, ambulante begeleider).

Zorg in de school (samen met 'derden')

De leerkracht kan alleen voor elk kind een passend onderwijsaanbod realiseren als er op schoolniveau voldoende ondersteuning is. De intern begeleider zorgt (samen met de directeur) voor het realiseren van een goede ondersteuningsstructuur. Voorbeelden hiervan zijn:

- coördinatie van de zorg voor leerlingen op school
- benutten van de voorschoolse (zorg)informatie;
- benutten van de kennis binnen het team;
- een goede overdracht (samen met de leerkracht van groep 8) naar het voortgezet onderwijs;
- inzicht in de sociale kaart;
- scholing organiseren over thema's als omgaan met lastig gedrag;
- klassenmanagement;
- gesprekken met ouders;
- zorgbeleid van de school (mee) formuleren (stappen die ondernomen moeten worden om zorgleerlingen op de beste manier te kunnen helpen)
- omgaan met privacy gevoelige informatie;
- coördinatie van het zorgteam op school;
- inzet Ouder- en Kindadviseur, deze ondersteunt school en ouders met opvoedvragen;

- inzetten van ouders als onderwijspartner: een goede samenwerking tussen school en ouders is essentieel om de beste begeleiding te kunnen geven.

Zorg en Advies Team

Wanneer extra inspanningen door de school niet voldoende aansluiten bij de individuele leerbehoeften van het kind, betrekken wij het bovenschoolse zorg- en adviesteam (ZAT) erbij. Dit team bestaat uit: de directeur, de intern begeleiders, de leerkracht, de ouder- kindadviseur, schoolarts, de leerplichtambtenaar en de wijkagent. Afhankelijk van de situatie wordt bekeken of de ouders ook bij dit overleg betrokken moeten worden. Dit multidisciplinaire team bekijkt de situatie vanuit verschillende invalshoeken: de onderwijsbehoeften van het kind, de handelingsvragen van de school en de vragen van de ouders. Het ZAT inventariseert waar knelpunten zitten én wat goed gaat. Vervolgens formuleert het een aanpak, zoals aanvullend onderzoek, licht ambulante hulp aan ouders of kind, of de voorbereiding van een indicatie voor speciaal onderwijs of jeugdzorg.

De taak van de intern begeleider is om er - samen met de directeur - voor te zorgen dat alle zorgmogelijkheden optimaal benut worden. Zodat er voor elk kind passende zorg is en de leerkracht ook in staat is elk kind passend onderwijs te bieden. Voorbeelden hiervan zijn:

- voorbereiding en aanmelding bij het ZAT (ouders informeren, toestemming regelen en alle relevante informatie verzamelen);
- deelname aan de ZAT-bespreking;
- een terugkoppeling naar de school van de ZAT-adviezen;
- (eventueel) verwijzen naar Speciaal Basisonderwijs of Regionaal Expertisecentrum.

Een jaar extra

Per kind kijken we wat het nodig heeft. Soms besluiten we, na zorgvuldig overleg met leerkrachten, de intern begeleider en de ouders, om een kind te laten doubleren. De redenen waarom kunnen divers zijn. In bijna alle gevallen heeft het kind daarna meer kansen op een goede schoolloopbaan.

De Ouder- en Kindadviseur

Vanaf 2013 is op onze school een ouder- en kindadviseur aanwezig. De functie van schoolmaatschappelijk werk gaat hierin op. Deze adviseur ondersteunt de school en de ouders als zij vragen hebben over het opvoeden van kinderen of als zij zich zorgen maken over hun ontwikkeling. Het is een nieuwe functie die in 2014 in heel Amsterdam ingevoerd wordt. Wij geven u aan het begin van het schooljaar, of indien gewenst tussentijds, informatie over wat deze adviseur voor u als ouders en voor ons als school kan betekenen. Contactgegevens van onze ouder- en kindadviseur staan in de bijlage van de schoolgids.

Weer Samen Naar School (WSNS)

Weer Samen Naar School is het samenwerkingsverband van scholen voor primair en speciaal primair onderwijs en de schoolbegeleidingsdienst. Doel: de zorg voor leerlingen waar mogelijk te laten plaatsvinden op de reguliere basisschool. Binnen het samenwerkingsverband, ondersteunen de scholen elkaar bij het verbeteren van de kwaliteit van de zorg met als doel:

kinderen pas in het uiterste geval verwijzen naar het speciaal primair onderwijs.

Nieuwe wet Passend Onderwijs

Passend onderwijs (voorheen Speciaal onderwijs) is onderwijs voor kinderen met een handicap, chronische ziekte of stoornis. De overheid wil dat leerlingen vanuit het speciaal onderwijs waar mogelijk instromen in het gewone onderwijs. Of dat ze kunnen doorstromen naar een gewone vervolgopleiding.

Tot 1 augustus 2014 hadden we De Rugzak, een andere naam voor de wet op de Leerling Gebonden Financiering (LGF). Deze wet gaf ouders van een kind met een handicap het recht om de school te kiezen die zij het meest geschikt vinden voor hun kind. Dat kon een reguliere (gewone) school zijn of een school voor speciaal onderwijs.

Per augustus 2014 is de wet op de Leerling Gebonden Financiering opgehouden te bestaan. Daarvoor in de plaats is een nieuw stelsel voor passend onderwijs gekomen. Het budget blijft wel beschikbaar, maar gaat voortaan rechtstreeks naar samenwerkende scholen, die bepalen hoe ze het geld zo doeltreffend mogelijk inzetten in de klas (www.rijksoverheid.nl, zoekterm passend onderwijs).

Wat betekent het nieuwe stelsel voor mij als ouder?

Als uw kind extra ondersteuning nodig heeft, moest u vroeger vaak zelf op zoek naar een passende school. Vanaf 1 augustus 2014 moeten scholen een passende onderwijsplek bieden aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Dit heet zorgplicht.

Passende onderwijsplek

Eerst wordt geprobeerd of we uw kind op De Dapper kunnen plaatsen of behouden. Kan dit niet, dan gaan we met u op zoek naar een andere plek. Wij houden daarbij rekening met:

- de behoefte van uw kind;
- uw voorkeuren;
- de mogelijkheden van onze school en de regio.

Alle schoolbesturen in hetzelfde gebied maken met elkaar afspraken om passend onderwijs mogelijk te maken. Door deze regio-indeling krijgt uw kind zo dicht mogelijk bij huis passend onderwijs.

Aanmelden voor passend onderwijs

U meldt uw kind schriftelijk aan bij De Dapper. Daarbij geeft u aan dat uw kind extra ondersteuning nodig heeft. Dit moet minimaal 10 weken voordat het nieuwe schooljaar begint. Wij beslissen vervolgens over toelating. Als we uw kind niet kunnen toelaten omdat we daarvoor niet de juiste middelen in huis hebben, dan zorgen we ervoor dat uw kind een passende onderwijsplek op een andere school aangeboden krijgt. Dit doen we in overleg met u.

Niet eens met beslissing school

Komen we er samen niet uit? Dan kunt u gebruikmaken van advies en ondersteuning van een

onafhankelijke partij. Bijvoorbeeld een onderwijsconsulent.

U kunt ook bezwaar maken bij het schoolbestuur of bij de landelijke geschillen commissie passend onderwijs.

Ontwikkelingsperspectief voor uw kind

Nadat uw kind is toegelaten, stellen we een ontwikkelingsperspectief op. Hierin staat:

- welke extra begeleiding uw kind krijgt;
- welk eindniveau uw kind kan halen;
- welke extra ondersteuning en eventuele zorg nodig is.

Bent u het niet eens met het ontwikkelingsperspectief? Dan kunt u hierover een oordeel vragen aan de landelijke geschillencommissie passend onderwijs.

Regionale samenwerkingsverbanden

De scholen voor het speciaal onderwijs gaan samen met gewone scholen deelnemen in regionale samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs. Binnen de samenwerking spreken de scholen af welke leerlingen ze doorverwijzen naar het speciaal onderwijs. Voor deze leerlingen geeft het samenwerkingsverband een 'toelaatbaarheidsverklaring' af. Zo'n verklaring geeft recht op een plek in het speciaal onderwijs.

Ondersteuningsplan

De samenwerkende scholen leggen afspraken vast in een ondersteuningsplan. Dit doen ze minstens eens in de 4 jaar. In het ondersteuningsplan staat onder meer hoe de scholen:

- het passend onderwijs in hun regio inrichten;
- het geld voor extra ondersteuning besteden;
- leerlingen naar het speciaal onderwijs verwijzen;
- ouders informeren.

Om ouders en leraren zeggenschap over het ondersteuningsplan te geven, krijgen de samenwerkingsverbanden een eigen medezeggenschapsraad. De Inspectie voor het Onderwijs betreft het ondersteuningsplan bij het toezicht.

Actieve ouderbetrokkenheid

Actieve ouderbetrokkenheid komt tot stand omdat er vraag en aanbod is. Van ouders zowel als leerkrachten. Vraag en aanbod proberen we op De Dapper samen te brengen. Zo hangt in de aula een vraag en aanbodbord en dat helpt. Daarnaast hebben ouders en leerkrachten veel contact met elkaar. Samen willen en kunnen we echt iets betekenen voor uw kind(eren) op De Dapper.

Wij hebben op De Dapper ook een oudercontactmedewerkster. Zij is in dienst van Dynamo en kan u informeren over de activiteiten op school en in de buurt voor ouders. Tijdens bijeenkomsten wordt besproken waar de kinderen mee bezig zijn. Ook worden bijeenkomsten over onderwijs, opvoeding en gezondheid georganiseerd. U kunt ook zelf met ideeën komen over zaken waar u meer vanaf wilt weten of waar u wel eens met andere ouders over zou willen

praten. In de bijlage vindt u de contactgegevens van deze oudercontactmedewerkster.

Hulp in-en-om de klas

De ervaring leert dat het heel stimulerend is voor kinderen als zij zien dat hun ouders betrokken zijn bij wat zij dagelijks op school doen. En voor school is het belangrijk dat schoolteam en ouders in goed overleg samenwerken en samen activiteiten voor de kinderen ondernemen. Vooral in de onderbouw zal er regelmatig een beroep op u gedaan worden. Wij vragen u bijvoorbeeld te helpen bij niveau-lezen, niveau-voorlezen, Artisbezoeken, werken met spelmateriaal, of een bezoek aan de bibliotheek. We hechten belang aan deze activiteiten die zonder uw hulp niet kunnen doorgaan.

Natuurlijk heeft de leerkracht de verantwoording tijdens lesuren, maar we vragen de ouders die helpen en meegaan bij uitstapjes of ze mee willen gaan met onze leefregels in en om school. Dit is van belang voor de rust en de veiligheid van de kinderen.

Diverse (ouder)activiteiten op onze school:

- Ouders doen mee aan thema-ochtenden met onderwerpen als: Ik en Ko, Voorleesexpress, opvoeding, gezondheid, enzovoorts.
- Een groep ouders heeft een deel-EHBO-diploma-voor-kinderen gehaald.
- Wij organiseren momenten waarop ouders informatie krijgen over het reilen en zeilen op school.
- Ondersteuning door ouders bij uitstapjes.
- Ook voor ouders worden ook activiteiten en cursussen georganiseerd. We horen graag aan welke activiteiten onder de ouders behoefte is.

Via onze informatiebrief De Dapperklapper, prikboarden in de aula en brieven proberen wij u zo goed mogelijk te informeren over de verschillende activiteiten.

De oudercommissie (OC)

De oudercommissie organiseert vooral al die extraatjes die het voor kinderen zo leuk maken op school. Denk aan het Sinterklaas- en Kerstfeest, het afscheid van de groepen 8, het kiezen van een schoolfoto en helpen bij de sport- en spelletjesdagen. OC-leden zijn dus zeer betrokken bij de kinderen en school. Aan het begin van elk schooljaar organiseert de commissie een grote huishoudelijke vergadering waarvoor iedereen welkom is.

Een enthousiaste oudercommissie maakt enthousiaste kinderen. Lijkt het u wat om lid te worden? Kom dan een keertje naar een vergadering, of vraag informatie bij de directie. U bent van harte welkom.

Ouderbijdragen

Voor de extra activiteiten vragen wij van u een vrijwillige ouderbijdrage, die wordt beheerd door de oudercommissie van de school. In het begin van het schooljaar ontvangt u hiervoor een acceptgirokaart.

Wat we met die bijdrage doen? Een klein cadeautje voor de kinderen met Sinterklaas, een

kerstboom in de klas, extra computers aanschaffen, een sport- en spelletjesdag organiseren. Ofwel, alle extraatjes kunnen we hiervan doen. Een kascontrolecommissie gaat na of de in- en uitgaven verantwoord en goed zijn gedaan.

Mocht u problemen hebben met het betalen van de ouderbijdrage, neemt u dan contact op met de voorzitter of de penningmeester van de oudercommissie. Zij kunnen u helpen met een oplossing.

De medezeggenschapsraad (MR)

De medezeggenschapsraad bestaat uit ouders en medewerkers van de school. Elk belangrijk besluit dat het bestuur of de directie wil nemen, wordt besproken met de MR. De MR haar standpunten gevraagd en ongevraagd kenbaar maken aan het bestuur of de directie. De MR heeft twee soorten rechten:

- a. adviesrecht: het bestuur moet serieus reageren op elk advies dat de MR geeft, maar hoeft dit advies niet over te nemen.
- b. instemmingsrecht: het bestuur kan geen beslissingen nemen zonder instemming van de MR.

Eén keer per jaar brengt de MR schriftelijk verslag uit van zijn activiteiten. Ook informeert de MR ouders en medewerkers regelmatig tussentijds. De vergaderingen van de MR zijn openbaar.

Een gesprek met Ro Juthan over sport op OBS De Dapper

Het is belangrijk dat kinderen buiten school ook sporten

Ro Juthan is sportleraar op OBS De Dapper. Kinderen uit alle groepen krijgen twee keer per week gymles van hem.

'We hebben duidelijke doelstellingen met de sportlessen. Alle twaalf leerlijnen komen aan bod. Zo krijgen de kinderen lessenseries turnen, basketbal, voetbal enzovoorts. In groep 8 moeten de kinderen bijvoorbeeld de technieken van het basketbal kennen en een tipsalto kunnen maken. Uiteraard werken we daar langzaam naartoe, ieder kind in zijn of haar tempo. Dat houd ik goed in de gaten.

Om overgewicht bij kinderen tegen te gaan is De Dapper een Jump-in school geworden. Dat betekent dat we, behalve aandacht voor beweging, ook extra aandacht hebben voor een gezonde leefstijl. We proberen de kinderen te leren wat gezond eten en drinken is. Zo hangt een groot bord in de aula waarop de hoeveelheden suiker in cola, fristi enzovoorts staan vermeld. Voor kinderen die te weinig bewegen is er op vrijdagmiddag extra gymnastiek. En voor kinderen die zich motorisch moeilijk ontwikkelen hebben we op maandagochtend motorisch remedial teaching.

Onze betrokkenheid gaat verder dan de les. Op De Dapper vinden we het belangrijk dat kinderen buiten school ook aan sport doen. Als ik tijdens de lessen zie dat ze graag voetballe breng ik ze in contact met de plaatselijke voetbalclub. We proberen ze te enthousiasmeren

om lid te worden en betrekken de ouders daarbij.'

Resultaten van de school

Controle op leerprestaties en vorderingen

Op De Dapper werken we met een leerlingvolgsysteem. Dat betekent dat we de vorderingen van uw kind systematisch volgen. Toetsen worden gebruikt om te controleren of uw kind de leerstof beheerst en om inzicht te krijgen in hoe het kind zich ontwikkelt. Ook kunnen we met dit volgsysteem zien hoe onze school scoort ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De toetsen worden in vaste periodes in het schooljaar afgenomen.

Het leerlingvolgsysteem (LVS) bestaat momenteel uit de volgende onderdelen;

- Cito Taal voor kleuters	januari en juni groep 1-2
- Cito-Ordenen	mei deel 1 groep 1-2
september deel 2 groep 3
- Cito-Woordenschattoets	december/januari en juni groep 3 en 4
- Technisch Lezen	oktober en maart drie-minuten-toets groep 3 tot en met 7
- AVI-toetsen	maart/oktober groep 3 tot en met 7
- Cito-Spellingvaardig	januari en juni groep 3 tot en met 8
- Cito-toets Rekenen-wiskunde	januari en juni groep 3 tot en met 8
- Cito-toets Begrijpend Lezen	december/februari groep 5 tot en met 8

Hoe verder na groep 8?

In de laatste twee leerjaren kijken we vooruit naar het vervolgonderwijs. Wij hebben ons een goed beeld gevormd over de capaciteiten en mogelijkheden van uw kind, door middel van observaties en toetsresultaten. Dit beeld is erg belangrijk voor de vervolgstap: op naar het Voortgezet Onderwijs. Hieronder vindt u hierover meer informatie.

Opstellen basisschooladvies

Over de manier waarop het basisschooladvies tot stand komt, zijn op initiatief van de schoolbesturen basisonderwijs afspraken gemaakt met de gemeente Amsterdam. De gemeente faciliteert onder andere door voorlichting over schoolkeuze.

Behalve de toetsen uit het Cito-volgsysteem, maken de leerlingen in groep 7 ook de Cito-entreetoets. Deze toets geeft een indicatie van het onderwijsniveau waarnaar zij in het voortgezet onderwijs kunnen doorstromen.

De Cito-eindtoets wordt afgenomen in groep 8 in de maand februari. Deze toets is mede bepalend voor de keuze van het voortgezet onderwijs. (zie verderop in dit hoofdstuk Overgang naar het voortgezet onderwijs).

Sinds 2013 zijn er twee versies van de Eindtoets: de Eindtoets Basis en de Eindtoets Niveau. De Eindtoets Basis is wat moeilijker dan de Eindtoets Niveau. Beide versies hebben dezelfde onderdelen en opgavenrubrieken en hetzelfde aantal opgaven. De eindtoets Basis is bestemd

voor leerlingen waarvan de school verwacht dat zij doorstromen naar de gemengde/theoretische leerweg van het vmbo, naar de havo of naar het vwo. De scores van deze leerlingen op de toetsen van het Leerling Volg Systeem (LVS) vallen in het C-, B- of A-niveau. De eindtoets Niveau is voor leerlingen waarvan de school verwacht dat deze leerlingen naar het basisberoepsgerichte of kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo gaan. Bij de toetsen van het Leerling Volg Systeem (LVS) vallen hun scores vaak in het E- of D-niveau.

Wij geven een advies aan de ouders. Ouders zijn vrij in het kiezen van een school voor voortgezet onderwijs. OBS De Dapper geeft de leerling een schoolkeuzeadvies gericht op het schooltype dat het best past bij zijn/haar kennis, leervermogens en werkhouding.

Overgang naar het voortgezet onderwijs (VO)

Een goede overstap van de basisschool naar het voortgezet onderwijs is van groot belang voor een succesvolle schoolcarrière. Daarom hebben de Amsterdamse schoolbesturen van het basisonderwijs en het Voorgezet Onderwijs afspraken gemaakt over de toelatingscriteria en het proces van aanmelding en inschrijving.

Traject eindadvisering

Het adviestraject op De Dapper wordt door minimaal twee professionals van onze school begeleid. Hieronder het verloop van dat traject:

Groep 7:

- Start eindadvisering
- Gesprek met ouders
- Vastleggen werkpunten individuele leerling
- Mogelijk vervolgonderwijs / mogelijk advies
- Afspraken vastleggen / documentatie

Groep 8:

- Vervolg eindadvisering
- Vervolggesprek met ouders over werkpunten en advies
- Afspraken vastleggen / documentatie
- Verstrekken eindadvies aan ouders en leerling

In het advies voor het VO worden drie zaken meegenomen:

- Het basisschooladvies
Dit schooladvies bepaalt voor welke opleiding de leerling zich kan aanmelden.
- Het 2e toetsgegeven
In Amsterdam geldt de cito-score of de uitslag van een didactisch onderzoek als het wettelijk verplichte 2e toetsgegeven. Deze informatie bepaalt hoe de VO-school de aanmelding moet behandelen.
- Aanvullende onderwijskundige informatie
Dit is informatie die wij van belang vinden voor de VO-school om over de toelating van de leerling te kunnen besluiten.

Informatieavond

In november organiseren wij een informatieavond voor de ouders, waar zij uitleg krijgen over de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs. Daarbij kunnen de ouders gebruikmaken van de keuzegids, waarin alle Amsterdamse scholen voor VO en verschillende vormen van VO staan. De gids is een belangrijk hulpmiddel bij het kiezen van een school.

Adviesgesprekken

In groep 8 vindt, vóór de kerstvakantie, een vervolggesprek met de ouders plaats. Bij dit gesprek is namens ons, zo mogelijk, in elk geval één persoon aanwezig die ook deelnam aan het gesprek in groep 7. In dit gesprek worden het basisschooladvies en de ontwikkeling van de werkpunten die het kind in groep 7 meekreeg, besproken. Ook dit gesprek wordt op hoofdlijnen vastgelegd.

Na de uitslag van de cito-eindtoets vindt eventueel nog een gesprek met u plaats waarin het basisschooladvies in relatie tot de cito-score wordt besproken.

Als de cito-eindscore lager is dan het afgegeven basisschooladvies, dan kunnen we u uitleggen hoe de VO-school hiermee zal omgaan.

Als de cito-score hoger is en overeenkomt met de vereiste cito-score (voor de cito-bandbreedtes zie schema verderop in dit hoofdstuk) voor automatische toelaatbaarheid tot hoger onderwijs, dan bespreken wij met u en uw kind of het basisschooladvies wordt aangepast.

De Cito-eindtoets

De Cito-eindtoets is verspreid over drie dagdelen en wordt in februari afgenomen. De uitslag ontvangen we enkele weken later.

Een basisschool kan de volgende adviezen geven:

- praktijkonderwijs
- vmbo-basis + lwoo*
- vmbo-basis/kader + lwoo
- vmbo-kader + lwoo
- vmbo-gemengd + lwoo*
- vmbo-theoretisch + lwoo
- vmbo-basis
- vmbo-basis/kader
- vmbo-kader
- vmbo-gemengd
- vmbo-theoretisch
- vmbo-theoretisch/havo
- havo
- havo/vwo
- vwo
- kopklas**

*lwoo = leerwegondersteunend onderwijs

Leerwegondersteunend onderwijs is geen apart onderwijs, maar betekent extra begeleiding in het vmbo. De kinderen volgen hetzelfde programma als de andere kinderen in het vmbo en krijgen ook hetzelfde diploma.

****De kopklas is een voorbereidend jaar op het voortgezet onderwijs. Het is voor kinderen van wie het Nederlands nog wat bijgespijkerd moet worden om een hogere onderwijsvorm te kunnen halen. Na de kopklas gaan ze naar vmbo-t, havo of vwo.**

Als uw kind naar het praktijkonderwijs of vmbo met lwoo gaat, dan is verder onderzoek nodig. Dat onderzoek wordt gedaan in groep 8 of op de vervolgschool.

CITO-BANDBREEDTES*

Basisschooladvies	Aanvullend onderzoek verplicht	Overleg met basisschool verplicht	Automatisch toelaatbaar
VMBO-basis VMBO-basis/kader	514 en lager	515-518	521 en hoger
VMBO-kader	526 en lager	527-533	534 en hoger
VMBO-gemengd	526 en lager	527-533	534 en hoger
VMBO-theoretisch VMBO-theoretisch/HAV O	526 en lager	527-531	534 en hoger
HAVO Havo/VWO	531 en lager	532/537	538 en hoger
VWO	539 en lager	540/544 **	545 en hoger

* De cito-bandbreedtes zijn niet van toepassing bij Praktijkonderwijs, Leerwegondersteunend onderwijs en de Kopklas.

** Voor de behandelwijze voor het overleggebied VWO zie de scholenpagina van de betreffendeschool in de Keuzegids Voortgezet Onderwijs

Uitstroomgegevens

Veel informatie over de uitstroom van voorgaande jaren van basisschool De Dapper vindt u op:
www.kwaliteitswijzer.amsterdam.nl<http://www.kwaliteitswijzer.amsterdam.nl/>.

Schooljaar 2010/2011

37 leerlingen	aantal	%
Vmbo b	2	5
Vmbo b/k	3	8
Vmbo k	2	5
Vmbo g	2	5
Vmbo t	3	8
Vmbo t/ Havo	4	11
Havo	6	16
Havo/vwo		
Vwo	4	11
Vmbo b /lwoo	6	16
Vmbo b/k +lwoo	2	5
Vmbo k + lwoo		
Vmbo g +lwoo		
Praktijk onderwijs	1	3
Kopklas	2	5

Schooljaar 2011/2012

45 leerlingen	aantal	%
Vmbo b	3	7
Vmbo b/k	4	9
Vmbo k	2	4
Vmbo g		
Vmbo t	10	22
Vmbo t/ Havo	2	4
Havo	7	16
Havo/vwo	3	7
Vwo	2	4
Vmbo b /lwoo	7	16
Vmbo b/k +lwoo		
Vmbo k + lwoo	1	2
Vmbo g +lwoo		
Praktijk onderwijs	3	7
Kopklas	1	2

Schooljaar 2012-2013

43 leerlingen	aantal	%
Vmbo b	3	7
Vmbo b/k	1	2

Vmbo k	4	9
Vmbo g	4	9
Vmbo t	4	9
Vmbo t/ Havo	10	23
Havo	3	7
Havo/vwo	4	9
Vwo	2	5
Vmbo b /lwoo	5	12
Vmbo b/k +lwoo		
Vmbo k + lwoo	3	7
Vmbo g +lwoo		
Praktijk onderwijs		
Kopklas		

Open dagen VO en aanmelding

Tussen januari en maart (start van de 1e aanmeldingsronde) organiseren alle scholen voor voortgezet onderwijs minimaal één informatiebijeenkomst voor aankomende leerlingen. In deze periode kunt u zich nog niet aanmelden voor een school. Sommige scholen organiseren extra open dagen tijdens de 1e en 2e ronde. De data van de open dagen staan in de Keuzegids Voortgezet Onderwijs Amsterdam.

Aanmelding voor het voortgezet onderwijs gaat via een aanmeldingsformulier. Wij geven dit tijdig mee aan onze leerlingen van groep 8.

Een gesprek met Klaas de Roij over ICT talentontwikkeling

Kinderen voorbereiden op de digitale snelweg

Klaas de Roij is directeur van OBS De Dapper. Waar mogelijk worden moderne digitale middelen ingezet voor onderwijs.

‘We bereiden de kinderen op De Dapper voor op de digitale snelweg en leren hen met informatietechnologie om te gaan. Dat doen we op verschillende manieren. Onder meer door te werken met moderne software en iPads voor een snelle taalontwikkeling. Maar we geven bijvoorbeeld ook interactieve verkeerslessen en leren kinderen te zoeken naar informatie voor hun werkstuk op internet.

Daarnaast vinden we het van groot belang om de mediawijsheid van kinderen te vergroten. Met lessen over veilig internet: variërend van aandacht voor online pesten en hoe ga je met elkaar om op sociale media tot hoe moet ik surfen: wat is betrouwbare informatie en wat niet. Op De Dapper zien we ICT nadrukkelijk als een middel om iets te bereiken. Daarom is ook kennis en vaardigheid vereist om ICT middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Soms kan

een smartphone uitkomst bieden, als je snel een foto wilt maken. Een computer is weer handiger als je iets wilt opzoeken op het internet. Daarom besteden we op onze school ook aandacht aan de juiste inzet van middelen. Wat heb je als leerling nodig om een goede presentatie te geven, maar ook wat heb je als leerkracht nodig bij het verlevendigen van woordenschatonderwijs?

Op termijn wil De Dapper ook de communicatie naar ouders digitaliseren. Zo kunnen ouders sneller en eenduidiger geïnformeerd worden.'

Dapper ABC

A. Aannamebeleid

We zijn een openbare school. Ieder kind kan bij ons aangemeld worden. Vervolgens kijken we of we de goede school zijn, passend bij het kind. Als wij niet de juiste school zijn, dan zullen we een andere geschikte school zoeken.

A. Afwezigheid leerkracht

Als we te maken hebben met (onverwachte) afwezigheid van een leerkracht dan handelen we altijd als volgt: we kijken of we een invalkracht kunnen oproepen, lukt dat niet dan lossen we het intern op met aanwezige leerkrachten of we verdelen de leerlingen over de andere groepen. In het uiterste geval doen wij een beroep op de ouders om hun kinderen zelf thuis op te vangen. Als dat onmogelijk is, zorgt de school voor opvang.

B. Buurtcentrum

Buurtcentrum De Werf organiseert bijna elke dag activiteiten voor basisschoolkinderen en tieners en wil een plek te zijn waar de jeugd zich veilig voelt en waar iets leuks en/of leerzaams te beleven valt. Naast het aanbod voor de jeugd, zijn er ook activiteiten voor volwassenen op het gebied van sport, bewegen, diverse taalactiviteiten en computerlessen.

B. Bewegingsonderwijs

De kinderen van groep 3 t/m 8 sporten zonder schoenen in de sportzaal. Na de les douchen alle kinderen.

G. Gezonde lunch en tussendoortje.

Op De Dapper vinden we gezond eten en drinken belangrijk. Daarom vragen we u de kinderen een gezond tussendoortje en lunch mee te geven. Een gezond tussendoortje is altijd fruit en water. De bidons worden door school aangeboden, de ouders zorgen voor fruit. Voor de lunch kunt u denken aan brood, liefst volkoren of meergranen, waar veel voedingsstoffen inzitten en als beleg het liefst iets waar weinig of geen suiker in zit. En natuurlijk iets te drinken, kraanwater is volop aanwezig op school en gezond!

F. Foto's voor publicatie

Wanneer uw kind op De Dapper naar school gaat, is het mogelijk dat op school gemaakte foto's van uw kind worden gebruikt voor publicaties (denk aan website, folders, schoolkrant, nieuwsbrieven en dergelijke). Voor nieuwe leerlingen vragen wij toestemming aan de ouders met een toestemmingsformulier dat u bij de inschrijving krijgt.

F. Fotograaf

Één keer per jaar komt de schoolfotograaf langs. U kunt uw kind dan op de foto laten zetten en er wordt een klasfoto gemaakt. De oudercommissie kiest de fotograaf uit. Dit gebeurt meestal in het voorjaar. Over de precieze datum krijgt u bericht van de school.

H. Hoofdluis

Hoofdluis komt regelmatig voor, vooral na de zomervakantie. Iedereen kan luizen krijgen, want het zijn echte overlopers. Ze wandelen van hoofd naar hoofd en aan de kapstok van muts naar muts. Kinderen zijn gevoelig voor hoofdluis omdat ze al spelend vaak letterlijk de 'koppen' bij elkaar steken. Veel ouders denken dat hun eigen kind geen luizen kan krijgen, omdat het schoon is. En als hun kind dan toch luizen krijgt, durven ze dat niet te vertellen, zeker niet op school. Deze schaamte is onterecht. Kinderen kunnen er zelf niets aan doen dat ze besmet zijn. Luizen leven van mensenbloed en dat vinden ze ook op een brandschoon en kortgeknipt hoofd. Je voorkomt ze zelfs niet door elke dag je haar te wassen.

Om luizenexplosies te voorkomen, adviseren wij ouders zichzelf en hun kinderen regelmatig (een keer per week) te controleren. Dit kan het beste met een stofkam. Kam de haren boven de wasbak en ga daarbij stevig over de hoofdhuid. Als er luizen uit het haar komen, spoel ze dan weg met veel water. Luizen zijn kleine grauwe beestjes. Een volwassen luis is zo groot als de kop van een lucifer. Neten (de eitjes) zitten vaak in de nekharen, onder de voorhoofdsharen of achter de oren. Ze hebben een witgele kleur en lijken op roos. Neten zitten vastgekleefd en zijn moeilijk los te krijgen.

Wanneer we op school ontdekken dat uw kind luis heeft, wordt u gebeld en moet uw kind thuis luisvrij gemaakt worden. Daarna mag uw kind weer terug de klas in.

(<http://www.ggdgezondheidsinfo.nl/dossiers.asp?regioid=&dossierid=42>).

N. Nieuwe leerlingen

Kinderen die voor het eerst op school komen, worden geplaatst in een bepaalde groep, aan de hand van de informatie van de vorige school en op basis van hun leeftijd. De meeste kinderen komen als vierjarige en worden geplaatst in groep 1. Zij-instromers, kinderen die net in Nederland zijn, gaan voorlopig naar de Bataviaschool.

O. Op tijd komen

De schooldeuren gaan om 8.15 uur open. Dat doen we om op tijd te kunnen beginnen. Zo hebben de kinderen ruim de gelegenheid om school binnen te gaan, hun vriendjes en vriendinnetjes te ontmoeten en het klaslokaal op te zoeken.

R. Rapporten

Drie keer per jaar ontvangen de kinderen een rapport en ontvangen de ouders een uitnodiging om te praten over de ontwikkeling van hun kind. Mocht u tussentijds met de leerkracht in gesprek willen, dan kunt u hiervoor een afspraak maken.

R. Roken

Roken is in het schoolgebouw en op de schoolpleinen niet toegestaan. Ook tijdens ouderavonden en andere activiteiten buiten schooltijd geldt het rookverbod. Dit geldt ook voor E-rookwaren (electronische rookwaren)

S. Schoolkrant

Enkele keren per jaar komt de schoolkrant uit. De schoolkrant is gemaakt door de schoolkrant redactie en bestaat uit kinderen en leerkrachten van De Dapper.

S. Schoolreisjes en excursies

De jaarlijkse schoolreis is een belangrijke gebeurtenis waar alle kinderen naar uitkijken. De kinderen vinden een schoolreisje leuk en volgens ons is het ook heel belangrijk. De kinderen leren in andere situaties met elkaar omgaan en hebben veel plezier. Ook leren leerlingen en leerkrachten elkaar op een schoolreisje beter kennen. Dit heeft een positieve invloed op de sfeer in de klas.

U krijgt van de leerkracht van uw kind meer informatie over bestemming en kosten van het schoolreisje. Wij vinden dat eigenlijk geen enkel kind het schoolreisje mag missen. Daarom proberen wij de kosten zo laag mogelijk te houden. Als u desondanks de schoolreis niet kunt betalen, dan komt u misschien wel in aanmerking voor de Scholierenvergoeding (formulier downloaden via www.amsterdam.nl).

S. Schooltandarts

Twee keer per jaar kunt u uw kind op school door de tandarts laten controleren en behandelen.

S. Schoolverzekering

Elk cursusjaar sluit de oudercommissie voor alle leerlingen een collectieve ongevallenzekerings af. Deze verzekering is bedoeld ter aanvulling op de kosten die uw eigen W.A.- en ziektekostenverzekering niet vergoeden. De verzekering dekt alle risico's gedurende de tijden dat uw kind op school is of activiteiten buiten de school onderneemt, mits onder toezicht van onderwijzend personeel.

S. Sieraden

Wees alert op waardevolle spullen die u uw kind meegeeft. De school is niet aansprakelijk voor zoekgeraakte horloges en sieraden.

S Sponsoring

De Dapper staat open voor sponsoring, maar houdt wel de regie in handen. Zo is De Dapper tijdens de Dapperloop gesponsord door een grote supermarktketen. De kinderen kregen een

tasje met flesje water, een energiereep, een bidon en een sleutelhanger. Wilt u de school sponsoren? Neem dan contact op met de directie!

M. Mobiele telefoons

We willen liever niet dat kinderen een mobiele telefoon meenemen naar school. Op school mogen de kinderen altijd bellen naar hun ouders wanneer dat nodig is. Neemt uw kind toch een telefoon mee, dan moet deze telefoon onder schooltijd en in de pauze uit staan. Een telefoon die in deze tijd wel gebruikt wordt, kan de leerkracht voor die dag innemen. Bij herhaalde overtreding van deze regel nemen wij contact op met de ouders.

T. Trakteren

Als uw kind jarig is, is het natuurlijk extra feestelijk met een traktatie aan de klas. Wij stellen het bijzonder op prijs als u een gezonde traktatie meegeeft aan uw kind. Wij vragen u zuinig te zijn met de traktatie: een lekkernij is genoeg!

V. Verzuim en Verlof

Vanaf vier jaar mogen kinderen naar de basisschool, vanaf vijf jaar zijn ze leerplichtig. Dat betekent dat zomaar wegblijven van school niet meer is toegestaan. Vanaf dat moment moet u ervoor zorg dragen dat uw kind iedere dag naar school komt.

Extra vrij - wanneer heeft uw kind er wel of geen recht op?

www.amsterdam.nl/onderwijs-jeugd/leerplicht/ Extra vakantie buiten de reguliere schoolvakanties om is niet toegestaan. Extra verlof kunt u vooraf schriftelijk aanvragen bij de directie van de school (formulier op school verkrijgbaar of te downloaden via onze website). Bij ongeoorloofd schoolverzuim is de directie verplicht de leerplichtambtenaar op de hoogte te brengen. De leerplichtambtenaar heeft regelmatig contact met De Dapper.

W. Wijkagent

Als het nodig is kunnen we op De Dapper altijd de wijkagent inschakelen. De wijkagent kent alle ins en outs van de wijk en komt ook wel eens gewoon langs voor een praatje.

Z. Ziekmelden en doktersbezoek

Uw kind is ziek? Belt u ons dan even. Liefst vóór schooltijd zodat wij de afwezigheid van leerlingen goed kunnen bijhouden en controleren. Het is ook fijn voor een leerkracht om te weten dat uw kind ziek is. Ook vragen wij u om afspraken met een dokter, tandarts, specialist enzovoorts alstublieft buiten de schooluren om te maken.

Als een leerling zonder bericht afwezig is dan belt de betrokken leerkracht de ouders op.

Bijlagen

Bijlage 1: groepsindeling 2013-2014

In het schooljaar 2013-2014 zijn er elf groepen op De Dapper:

groep 1-2A
groep 1-2B
groep 3
groep 4
groep 5A
groep 5B
groep 6A
groep 6B
groep 7
groep 7 /8
groep 8

Bijlage 2: Vrije dagen en vakanties schooljaar 2013-2014

Hieronder vind u het vakantierooster:

- Zomervakantie: t/m 16 augustus 2013
- Herfstvakantie: van 21 t/m 25 oktober
- Kerstvakantie: van 22 december 2013 t/m 3 januari 2014
- Voorjaarsvakantie: van 24 t/m 28 februari
- Meivakantie: van 18 april t/m 6 mei
- Hemelvaart: 29 mei, aansluitend op 30 mei ook vrij
- Pinksteren: 9 juni
- Zomervakantie: van 7 juli t/m 17 augustus

De studiedagen team/ lesvrije dag voor de kinderen zijn:

- 18 september
- 18 oktober
- 4 november
- 20 november
- 4 februari
- 10 april
- 10 juni

Bijlage 3: Adressen

Openbare Basisschool De Dapper

Pieter Nieuwlandstraat 3
1093XG Amsterdam
email: info@obsdedapper.nl
website: www.obsdedapper.nl

Stichting Samen Tussen Amstel en IJ (STAIJ)

Cruquiusweg 68-70
1019 AH Amsterdam
Tel. 020 – 7163461
E-mail: info@staij.nl
Website: www.staij.nl
OBS De Dapper is onderdeel van deze stichting.

BSO Mikado

1e van Swindenstraat 511
1093 GB Amsterdam
Tel: 020-6631875
E-mail: mikado.amsterdam@catalpa.nl
Website: www.bso-mikado.nl

Ouder- en kindadviseur OBS De Dapper

Judith van Elmp
Tel: 06-47574243
Email: judithvanelmpt@obsdedapper.nl
website: <http://www.dynamo-amsterdam.nl/>

Oudercontactpersoon OBS De Dapper

Najat Benayad
Tel: 0206939100 (school)
email: najatbenayad@obsdedapper.nl
website: <http://www.dynamo-amsterdam.nl/>

Vertrouwenspersonen OBS De Dapper

Ro Juthan
Tel: 0206939100 (school)
email: rojuthan@obsdedapper.nl
Jane Lashley
Tel: 0206939100 (school)
janelasley@obsdedapper.nl

Schoolarts/ GGD

Alle informatie vindt u op: <http://www.ggd.amsterdam.nl/>

Altra

Alle informatie vindt u op: <http://www.altra.nl/>

Dynamo

Alle informatie vindt u op: <http://www.dynamo-amsterdam.nl/>

Colofon

November 2013. Dit is een uitgave van OBS De Dapper

Tekst: OBS De Dapper